

Pécsi Református Kollégium Sztárai Mihály Általános Iskolája

Helyi tanterve

magyar nyelvtan tantárgyból

A 2020-as NAT és az ahhoz kapcsolódó kerettanterv alapján

7. évfolyam

Készítette: Kurucz Krisztina

Magyar nyelv

7. évfolyam

A 7. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése és a kompetenciák fejlesztése, azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése, valamint az érzelmi nevelés.

A 7. évfolyamos nyelvtanítás célja, hogy a tanulók tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejezni, tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot, és ismerjék meg az érvelés és a cáfolat eredményes módját. Ennek a képességnek a fejlesztése 8. évfolyamon folytatódik. A fentebb felsoroltak birtokában lesz egyre hatékonyabb a tanulók együttműködése, így válik eredményesebbé a csoportban és párban végzett közös munkájuk, és így tudják megérteni egymás gondolatait, valamint saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjét ismerik meg, az **egyszerű mondat**tal és a **szószerkezetekkel** kapcsolatban szereznek anyanyelvi ismereteket.

A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll, hiszen a **7–8. évfolyamos** tanítási-tanulási szakasznak a **végére a tanulóknak biztos szövegértési készséggel kell rendelkezniük, de a szövegalkotási képességeiket is folyamatosan bővíteni kell.**

A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű mondatok, a szószerkezetek állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a **magyar nyelv történetének főbb állomásairól**, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

Az anyanyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A **tanulás tanítása** (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv tanításának is lehetősége és feladata.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

Éves óraszám: 34

A kerettanterv által heti óraszám: 1

A 7. ÉVFOLYAM TÉMAKÖREI ÉS ÓRASZÁMAI

Magyar nyelv	1 óra
7. évfolyam	5
	12
A 7. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése és a kompetenciák fejlesztése, azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése, valamint az érzelmi nevelés.	3
A 7. évfolyamos nyelvtanítás célja, hogy a tanulók tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejezni, tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot, és ismerjék meg az érvelés és a cáfolat eredményes módját. Ennek a képességnek a fejlesztése 8. évfolyamon folytatódik. A fentebb felsoroltak birtokában lesz egyre hatékonyabb a tanulók együttműködése, így válik eredményesebbé a csoportban és párban végzett közös munkájuk, és így tudják megérteni egymás gondolatait, valamint saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.	1
A 7. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjét ismerik meg, az egyszerű mondattal és a szószerkezetekkel kapcsolatban szereznek anyanyelvi ismereteket.	2
A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll , hiszen a 7–8. évfolyamos tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulóknak biztos szövegértési képességgel kell rendelkezniük, de a szövegalkotási képességeiket is folyamatosan bővíteni kell.	4
A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű mondatok, a szószerkezetek állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól , közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.	7
Az anyanyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv tanításának is lehetősége és feladata.	34

A7. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA

Ha a szaktanár úgy itéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	
Kommunikáció szóban és írásban	Kommunikációs helyzetek paródiái, karikatúrái Hagyományos és digitális iskolaújság szerkesztése: műfajok, szerkesztők, szerkesztési elvek A reklám médiumai, műfajai, hatásai Nyelvhelyesség és kommunikációs zavar
Kommunikációs zavar	
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai	
Reklám, hirdetés, apróhirdetés	
Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás	
Vita, érvelés és cáfolat	
Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő	
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása	A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus Vonzatok és mondat szerkezetek A vonzatok vizsgálata a tanult idegen nyelvben, összevetése a magyar nyelv sajátosságaival A szószerkezetek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra
Az egyszerű mondat szerkezete	
A mondatrészek, a szórend	
Az állítmány	
Az alany	
A tárgy	
A határozók Hely-, idő-, állapot- és módhatározó Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél- és állandó határozó	
A jelzők Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző	
Az egyszerű mondat helyesírása (folyamatosan)	
A mellé- és alárendelő szószerkezet	
III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	
A köznyelv és irodalmi nyelv, csoportnyelvek – ifjúsági nyelv	A nagy magyar nyelvjárások hangtani, szóképzésselbeli jellemzőinek összevetése digitális anyagok segítségével
Nyelvjárások	
A jelnyelv	
IV. Könyvtárhasználat	
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Az érvelés és a cáfolat	Érvtípusok Egyenes érvelés, inverz érvelés
VIII. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései - játékosan	
A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint	A rovásírás írásjegyei, fellelhető rovásírásos nyelvemlékeink A jövevényszavak jelentésváltozásai A nyelvújítás mulatságos túlkapásai
Nyelvünk eredete, rokonsága	
Nyelvtörténet, nyelvemlékek – rovásírás	
Nyelvújítás – jövevényszó	

Témakör: A KOMMUNIKÁCIÓ, A DIGITÁLIS ÍRÁSBELISÉG FEJLESZTÉSE

Heti óraszám	1 óra
A témakör javasolt óraszám	5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése
- A kommunikációs zavar felismerése, javítása
- Vita- és érvelési kultúra elsajátítása
- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

FOGALMAK

tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

Témakör: MONDAT A SZÖVEGBEN – AZ EGYSZERŰ MONDAT RÉSZEI, AZ ALÁ- ÉS MELLÉRENDELŐ SZÓSZERKEZETEK, A SZÓÖSSZETÉTELEK

Heti óraszám	1 óra
A témakör javasolt óraszám	12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A nyelv változásainak megfigyelése
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben

- Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése
- Az egyszerű mondat központosítása
- A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése
- A mondatrészek megtanulása
(alany,
állítmány,
tárgy,
határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok- és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó],
jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező])
- A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata
- A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása
- Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata

FOGALMAK

mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyias, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szórend

Témakör: A MAGYAR NYELV TÁRSADALMI ÉS FÖLDRAJZI VÁLTOZATAI, [szóalkotási módok – játékos feladatokkal (8. évfolyam)]

Javasolt óraszám: 10 óra [7. évfolyam 3 óra, 8. évfolyam 7 óra]

Heti óraszám	1 óra
A témakör javasolt óraszám	3 óra

Témakör: SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS

Javasolt óraszám: 3 óra [7. évfolyam 2 óra, 8. évfolyam 1 óra]

Heti óraszám	1 óra
A témakör javasolt óraszám	2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Különbéféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása

A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése

FOGALMAK

érvelés, cáfolat

Témakör: NYELVTÖRTÉNET, NYELVROKONSÁG - JÁTÉKOSAN

Javasolt óraszám: 4 óra

Heti óraszám	1 óra
A témakör javasolt óraszám	4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben
- a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből
- a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése
- a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése

FOGALMAK

rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

A FEJLESZTÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI A 7. ÉVFOLYAM VÉGÉN

A KOMMUNIKÁCIÓ, A DIGITÁLIS ÍRÁSBELISÉG FEJLESZTÉSE

A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.

Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.

Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.

MONDAT A SZÖVEGBEN – AZ EGYSZERŰ MONDAT RÉSZEI, AZ ALÁ- ÉS MELLÉRENDELŐ SZÓSZERKEZETEK, A SZÓÖSSZETÉTELEK

A tanuló felismeri a mondatfajtákat a beszélő szándéka szerint.

Meg tudja különböztetni az egyszerű mondatot az összetett mondatról.

Felismeri az egyszerű mondat típusait és a tanult mondatrészeket.

Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

A MAGYAR NYELV TÁRSADALMI ÉS FÖLDRAJZI VÁLTOZATAI

A tanuló ismeri a nyelv főbb változatait: köznyelv, irodalmi nyelv.

KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (digitális és/vagy nyomtatott szótárak, kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS A GYAKORLATBAN

A tanuló képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.

A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.

NYELVTÖRTÉNET, NYELVROKONSÁG - JÁTÉKOSAN

A tanuló képes megnevezni nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjét.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK A 7. ÉVFOLYAMON

A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

Tanítási-tanulási stratégiák

A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül.

A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani, a tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 3. (7. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása és/vagy továbbfejlesztése javasolt: önálló kutatómunka, beszámolók készítése, kiselőadás, tanulási módszerek tanítása.

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok:

- a gamifikáció: a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.
- a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, újságszerkesztés stb.) a gyerekek motiváltságát növeli.
- a tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges.
- a frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.
- fontos szerepe van az osztályterem kívüli tanulásnak (könyvtár, színház- és múzeumlátogatás) is.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak:

- az előadás,
- kiselőadás,

- a magyarázat,
- gondolattérképek,
- táblázatok,
- házi feladatok,
- digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül javasoltak:

- a frontális osztálymunka,
- a páros munka,
- a csoportmunka,
- az egyénre szabott (individualizált) munkaforma,
- a differenciált tananyag-feldolgozás.